

IV

(Informace)

INFORMACE ORGÁNŮ, INSTITUCÍ A JINÝCH SUBJEKTŮ EVROPSKÉ UNIE

RADA

Závěry Rady a zástupců vlád členských států zasedajících v Radě o předcházení radikalizaci vedoucí k násilnému extremismu

(2016/C 467/02)

RADA EVROPSKÉ UNIE A ZÁSTUPCI VLÁD ČLENSKÝCH STÁTŮ

PŘIPOMÍNÁJÍCE politické souvislosti této problematiky, které jsou uvedeny v příloze, a zejména v prohlášení o prosazování občanství a společných hodnot svobody, tolerance a nediskriminace v procesu vzdělávání⁽¹⁾, a

UZNÁVAJÍCE, že:

- Evropská unie je společným místem pro budování prosperujícího a mírového prostoru soužití a respektování rozmanitosti na základě společných hodnot a zásad uznaných v článku 2 Smlouvy o Evropské unii;
- výzvy, jimž Evropa čelí od nedávných teroristických činů, potvrzují skutečnost, že je naléhavě nutné předcházet radikalizaci vedoucí k násilnému extremismu a potírat ji⁽²⁾. Mnohé osoby podezřelé z terorismu byly radikalizovány občany Evropské unie, kteří často podleli externě řízeným ideologickým vlivům využívajícím – vedle metod přímého kontaktu – i účinné a pohotové technologické prostředky náboru a podněcování;
- lidské a sociální podmínky, které vytvářejí živnou půdu pro radikalizaci, zejména mezi mladými lidmi, představují složitou a vícerozměrnou problematiku a mohou zahrnovat: hluboký pocit osobního nebo kulturního odcizení, skutečné nebo vnímané krivdy, xenofobii a diskriminaci, omezené příležitosti ke vzdělávání, odborné přípravě nebo zaměstnání, sociální marginalizaci, úpadek měst a venkovských oblastí, geopolitické zájmy, narušené ideologické a náboženské přesvědčení, rodinné vazby postrádající strukturu, osobní trauma nebo problémy v oblasti duševního zdraví;
- problémy spojené se zmírňováním skryté náchylnosti společnosti k radikalizaci a s určením a deaktivací ideologických faktorů vyvolávajících násilný extremismus vyžadují interinstitucionální alianci aktérů napříč různými oblastmi politiky;
- je zcela zásadní se zabývat všemi druhy radikalizace vedoucí k násilnému extremismu bez ohledu na náboženskou nebo politickou ideologii, která se za ní skrývá;

UZNÁVAJÍ, že je nezbytně nutné spolupracovat na meziodvětvové úrovni a zajistit ze strany EU podporu pro opatření členských států zaměřená na předcházení radikalizaci s cílem uchránit náš způsob života a nabídnout lepší příležitosti mladým lidem⁽³⁾;

ZDŮRAŽŇUJÍ, že je důležité posílit spolupráci s mezinárodními organizacemi aktivně zapojenými do předcházení radikalizaci a prosazování lidských práv, jako jsou OSN (zejména UNESCO), Rada Evropy, OECD a další mnohostranná fóra;

⁽¹⁾ Prohlášení o prosazování občanství a společných hodnot svobody, tolerance a nediskriminace v procesu vzdělávání, Paříž 17. března 2015.

⁽²⁾ Ačkoli se uznává skutečnost, že ne každá radikalizace nezbytně vede k násilnému extremismu, pro účely zestručnění tohoto textu je dále používán jen výraz „radikalizace“.

⁽³⁾ Bratislavské prohlášení ze dne 16. září 2016.

VÍTAJÍ sdělení Komise ⁽¹⁾ podporující předcházení radikalizaci vedoucí k násilnému extremismu;

Preventivní úloha vzdělávání a práce s mládeží

SOUHLASÍ s tím, že vzdělávání a odborná příprava, včetně formálního, neformálního a informálního učení, představují účinný prostředek na podporu společných hodnot ⁽²⁾, například prostřednictvím vzdělávání v oblasti lidských práv a výchovy k občanství, vzdělávacích programů s důrazem na ponaučení z minulosti a inkluzivního vzdělávacího prostředí, které podporuje účast, sociální mobilitu a začlenění, čímž vytvářejí pevnější základy společnosti a demokratického života;

SOUHLASÍ s tím, že účinným nástrojem při oslovování mladých lidí, u nichž hrozí riziko radikalizace, mohou být i práce s mládeží, sport na místní úrovni a kulturní činnosti. Vzhledem k tomu, že jejich výchozí podmínky jsou různorodé, má zásadní význam individuální přístup;

ZDŮRAŽŇUJÍ, že je zcela nezbytné rozpoznat znepokojivé chování a reagovat na počáteční známky radikalizace tím, že všichni příslušní aktéři ⁽³⁾ budou komunikovat a úzce spolupracovat s rodiči, vrstevníky a širší rodinou;

ZDŮRAŽŇUJÍ, že kognitivní dovednosti sice nadále mají zásadní význam, avšak stejnou měrou je třeba v procesu učení rozvíjet také sociální, občanské a mezikulturní kompetence, dovednosti v oblasti komunikace a řešení sporů, empatii, odpovědnost, kritické myšlení a mediální gramotnost ⁽⁴⁾;

SOUHLASÍ s tím, že učitelé, pedagogičtí pracovníci ⁽⁵⁾ a jiný vyučující personál musejí být lépe vyškoleni a vybaveni, aby mohli řešit rozmanitost a potřeby všech žáků a studentů a předávat společné hodnoty prostřednictvím pozitivní argumentace, životních zkušeností a mírumilovného pohledu na svět;

DOMNÍVAJÍ SE, že předcházení radikalizaci je třeba podporovat prostřednictvím opatření financovaných zejména z programu Erasmus+, evropských strukturálních a investičních fondů, programů Horizont 2020, Kreativní Evropa, Evropa pro občany a programu Práva, rovnost a občanství a z Fondu pro vnitřní bezpečnost;

Bezpečnostní rozměr řešení radikalizace

- KONSTATUJÍ, že radikalizace vedoucí k terorismu a násilnému extremismu představuje významné a stále se měnící výzvy pro bezpečnost našich občanů, které je třeba řešit komplexním způsobem, zejména ze strany členských států, a to především na místní úrovni, ale také prostřednictvím koordinované podpory na úrovni EU v souladu se Smlouvami;
- KONSTATUJÍ, že nedávné teroristické útoky v Evropě a pokusy o ně odrážejí skutečnost, že globální teroristická hrozba se z důvodu stále rychlejšího procesu radikalizace stala decentralizovanější, komplexnější a v mnoha ohledech obtížněji odhalitelnou;
- BEROU V ÚVAHU skutečnost, že počet navrátilců, zejména včetně vracejících se zahraničních teroristických bojovníků, jejich rodin a nezletilých osob, se může zvýšit;
- UZNÁVAJÍ, že důrazná reakce na nadnárodní hrozbu radikalizace vyžaduje vedle vnitřních preventivních opatření v rámci EU i rychlou realizaci úsilí EU vyvíjeného na vnější úrovni za účelem řešení jejích základních příčin, se zvláštním zaměřením na spolupráci se zeměmi západního Balkánu, Tureckem a severoafrickými zeměmi a poskytování podpory těmto zemím;

Boj proti teroristické propagandě a nenávistným projevům na internetu

- KONSTATUJÍ, že s ohledem na úlohu sociálních médií coby nejdůležitějšího prostředku pro cílené vyhledávání, grooming a aktivaci potenciálních radikálů k páčání násilných činů je třeba do boje proti nezákonným nenávistným projevům na internetu ⁽⁶⁾ při plném respektování svobody projevu zapojit poskytovatele služeb a spolupracovat s nimi, a ZDŮRAŽŇUJÍ význam přístupu, který zapojuje mnoho zúčastněných stran ⁽⁷⁾;

⁽¹⁾ Dokument 10466/16.

⁽²⁾ Smlouva o Evropské unii, článek 2.

⁽³⁾ Dokument 9640/16 – například učitelé, vysokoškolští pedagogové, sociální pracovníci, pracovníci s mládeží, zdravotníci, dobrovolníci, sousedé, sportovní trenéři, náboženští a neformální vůdci, příslušníci místních policí.

⁽⁴⁾ Dokument 9641/16.

⁽⁵⁾ Pro účely tohoto dokumentu odkazuje pojem „pedagogický pracovník“ na osoby poskytující formální, neformální nebo informální učení.

⁽⁶⁾ Kodex chování pro boj proti nezákonným nenávistným projevům on-line ze dne 31. května 2016 (Komise ve spolupráci s Facebookem, Twitterem, YouTube a Microsoftem).

⁽⁷⁾ Berouce v tomto kontextu na vědomí návrh Komise (dokument 9479/16) na rozšíření některých ustanovení směrnice o audiovizuálních mediálních službách, zejména pak zákaz podněcování k násilí nebo nenávisti, na platformy pro sdílení videonahrávek.

- VYZDVIHUJÍ úlohu internetového fóra EU při rozvoji prostředků, které mají snížit přístupnost teroristického obsahu on-line a posílit postavení partnerů z řad občanské společnosti při poskytování alternativní argumentace on-line;
- UZNÁVAJÍ cennou práci, kterou vykonala Agentura pro základní práva, síť pro zvyšování povědomí o radikalizaci (RAN) a její středisko excelence a poradní tým pro strategickou komunikaci ohledně Sýrie (SSCAT), a ZDŮRAŽŇUJÍ význam řádného propojení subjektů působících na celostátní a místní úrovni;
- DOMNÍVAJÍ SE, že iniciativy v internetovém prostředí i mimo něj, které prezentují alternativní, pozitivní a umírněné argumenty, mohou mít zásadní význam při podpoře vzájemné úcty a předcházení radikalizaci; KONSTATUJÍ, že je třeba dále vyhodnotit a analyzovat dopad protiargumentace;

VYZÝVAJÍ ČLENSKÉ STÁTY, ABY

- podporovaly spolupráci mezi institucemi zajišťujícími vzdělávání a odbornou přípravu, místními komunitami, místními a regionálními správními orgány, rodiči, širší rodinou, subjekty působícími v oblasti mládeže, dobrovolníky a občanskou společností s cílem zlepšit začlenění a posílit pocit sounáležitosti a pozitivní identity;
- rozšířily kompetence učitelů, pedagogických pracovníků a jiného vyučujícího personálu tak, aby byli schopni rozpoznat počáteční známky radikalizovaného chování a vést „obtížné rozhovory“⁽¹⁾, které otevírají dialog se studenty a dalšími mladými lidmi o citlivých tématech souvisejících s osobními pocity, zásadami a názory;
- v případě potřeby využívaly stávající nebo vytvářely nové nástroje a materiály pro učitele, pedagogické pracovníky a jiný vyučující personál, včetně sítí, v jejichž rámci si mohou vyměňovat rady a pokyny ohledně toho, jakým způsobem zacházet s problematickými případy, jakož i tísňových linek pomoci pro mladé lidi;
- prosazovaly globální vzdělávání a výchovu k občanství, jakož i dobrovolnickou činnost v zájmu zlepšení sociálních, občanských a mezikulturních kompetencí;
- podporovaly inkluzivní⁽²⁾ vzdělávání všech dětí a mladých lidí a současně bojovaly proti rasismu, xenofobii, šikaně a diskriminaci na jakémkoli základě;
- za podpory Komise a příslušných agentur EU řešily využívání internetu k radikalizaci vedoucí k terorismu a za účelem náboru, a to zejména rozvojem spolupráce s poskytovateli služeb, spolupráce v oblasti strategické komunikace a ve vhodných případech vytvářením jednotek pro oznamování internetového obsahu při současném dodržování základních práv a v souladu se závazky podle mezinárodního práva;
- podporovaly činnost internetového fóra EU a Evropského centra pro boj proti terorismu (ECTC) při Europolu, zejména práci vykonávanou v rámci jednotky EU pro oznamování internetového obsahu;
- podporovaly organizace občanské společnosti s cílem prosazovat vzájemnou úctu a jako protiváhu k trestným činům z nenávisti, nenávistným výrokům a teroristické propagandě nabídnout pozitivní alternativy k argumentaci a ideologiím násilného extremismu a rozvíjet protiargumentaci k ideologiím násilného extremismu;
- využívaly celounijní síť za účelem pokračující výměny „osvědčených postupů“ v souvislosti s bojem proti radikalizaci, například středisko excelence sítě RAN;
- po přeměně poradního týmu pro strategickou komunikaci ohledně Sýrie (SSCAT) v evropskou strategickou komunikační síť (ESCN) i nadále využívaly poradenské služby a služby v oblasti výměny informací poskytované ESCN k lepšímu pochopení radikalizace a polarizace v evropských komunitách a k lepší reakci na ně, například začleněním pracovníků do ESCN v Bruselu;
- nadále rozvíjely programy deradikalizace, odklonu od teroristické činnosti a rehabilitace pro navrátilce, zahrnující zejména vracející se zahraniční teroristické bojovníky, jejich rodiny a nezletilé osoby;

⁽¹⁾ Manifest pro vzdělávání – posílení postavení pedagogických pracovníků a škol, vypracovaný sítí pro zvyšování povědomí o radikalizaci (RAN).

⁽²⁾ Viz společná zpráva Rady a Komise pro rok 2015 o provádění strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020) (2015/C-417/04).

VYZÝVÁJÍ Komisi, aby

- v úzké spolupráci s členskými státy pokračovala v práci na zvláštním souboru nástrojů ⁽¹⁾ založeném na osvědčených postupech pro pracovníky s mládeží s cílem pomoci mladým lidem rozvíjet jejich demokratickou odolnost, mediální gramotnost, toleranci, kritické myšlení a dovednosti související s řešením konfliktů;
- prosazovala a podporovala vzájemné učení a výzkum pro potřeby učitelů, pedagogických pracovníků a jiného vyučujícího personálu, odborníků, tvůrců politik a výzkumných pracovníků s cílem umožnit sdílení osvědčených postupů a lepší pochopení otázky radikalizace, mimo jiné vypracováním politického rámce a internetové příručky osvědčených postupů ⁽²⁾;
- uspořádala – vzhledem k tomu, že předcházení radikalizaci a boj proti ní představuje naléhavou a nesmírně komplexní výzvu – konferenci s účastí mnoha stran ⁽³⁾, zastupujících různá odvětví a důležité subjekty (například z oblasti spravedlnosti, vnitřních věcí, vzdělávání, mládeže, sportu, kultury a sociálních věcí) a mladé lidi;
- prosazovala vzájemné porozumění a úctu mezi studenty a dalšími mladými lidmi z EU a ze třetích zemí prostřednictvím přímých i virtuálních výměn, například rozšířením sítě eTwinning Plus na vybrané země v sousedství EU a virtuálních výměn mládeže v rámci programu Erasmus+;
- podporovala přímé kontakty mezi mladými lidmi ze znevýhodněného prostředí a kladnými vzory, jako jsou umělci, sportovci nebo podnikatelé, a jejich seznámení s veškerými příběhy úspěchu relevantními pro mladé lidi, které pro ně mohou být inspirací vycházející ze skutečných životních zkušeností ⁽⁴⁾. S cílem napomoci vytvoření věrohodných pozitivních alternativ k argumentaci násilného extremismu by o svých zkušenostech mohli také hovořit lidé, kteří byli dříve zradikalizováni;
- posílila spolupráci s poskytovateli služeb a uvítala přitom silné zapojení digitálního odvětví a občanské společnosti a rozvoj iniciativ, které dále posílí účinné odstraňování teroristického obsahu (zejména vytvořením společné platformy pro oznamování internetového obsahu), jakož i šíření alternativní argumentace, zejména prostřednictvím ohlášeného programu posílení postavení občanské společnosti;
- navázala na práci Agentury EU pro základní práva, pokud jde o prosazování vzájemné úcty, nediskriminace, základních svobod a solidarity v celé EU;
- zohlednila tyto závěry při přípravě a provádění navrhovaných opatření.

⁽¹⁾ Probíhající činnost skupiny odborníků zaměřená na práci s mládeží v zájmu aktivního občanství, předcházení marginalizaci a násilné radikalizaci, jak je stanoveno v pracovním plánu EU v oblasti mládeže na období let 2016–2018 (Úř. věst. C 417, 15.12.2015, s. 1).

⁽²⁾ V rámci mandátu Pracovní skupiny pro prosazování občanství a společných hodnot svobody, tolerance a nediskriminace v procesu vzdělávání, zřízené v rámci ET 2020.

⁽³⁾ Například pravidelně pořádanou konferenci sítě RAN na vysoké úrovni o radikalizaci.

⁽⁴⁾ Síť bude spravována na místní úrovni národními agenturami programu Erasmus+, což rovněž umožní, aby byla přizpůsobena místním podmínkám.

PŘÍLOHA

Při přijímání těchto závěrů Rada ODKAZUJE především na tyto dokumenty:

- Strategie EU pro boj proti terorismu (14469/4/05)
- Revidovaná strategie EU pro boj proti radikalizaci a náboru teroristů (9956/14)
- Závěry Rady pro zahraniční věci o boji proti terorismu ze dne 9. února 2015 (6026/15)
- Zasedání Evropské rady konané dne 12. února 2015, na němž hlavy států a předsedové vlád vyzvali ke komplexnímu přístupu, včetně iniciativ zaměřených například na sociální integraci, které hrají významnou úlohu při předcházení násilné radikalizaci
- Prohlášení o prosazování občanství a společných hodnot svobody, tolerance a nediskriminace v procesu vzdělávání, které bylo přijato na neformálním zasedání ministrů školství zemí Evropské unie konaném dne 17. března 2015 v Paříži
- Evropský program pro bezpečnost (8293/15)
- Návrh závěrů Rady o obnovené strategii vnitřní bezpečnosti Evropské unie 2015–2020 (9798/15)
- Závěry Rady Evropské unie a členských států zasedajících v Radě o posílení reakce trestního soudnictví na radikalizaci vedoucí k terorismu a násilnému extremismu (14419/15)
- Společná zpráva o vzdělávání a odborné přípravě (ET 2020) z listopadu 2015 (14440/1/15 REV 1)
- Poznámka protiteroristického koordinátora EU určená Radě o aktuálním stavu provádění prohlášení členů Evropské rady ze dne 12. února 2015, závěrů Rady pro spravedlnost a vnitřní věci ze dne 20. listopadu 2015 a závěrů Evropské rady ze dne 18. prosince 2015 (6785/16)
- Společné prohlášení ministrů spravedlnosti a vnitra členských států EU a zástupců orgánů EU k teroristickým útokům, k nimž došlo v Bruselu dne 22. března 2016, v němž vyzvali k deseti opatřením v oblasti boje proti terorismu, včetně dalšího rozvoje preventivních opatření (7371/16)
- Sdělení o naplňování Evropského programu pro bezpečnost v zájmu boje proti terorismu a položení základů účinné a skutečné bezpečnostní unie (8128/16)
- Závěry Rady ze dne 30. května 2016 o úloze odvětví mládeže v integrovaném a meziodvětvovém přístupu k předcházení násilné radikalizaci mladých lidí a boji proti ní (9640/16)
- Závěry Rady ze dne 30. května 2016 o rozvoji mediální gramotnosti a kritického myšlení prostřednictvím vzdělávání a odborné přípravy (9641/16)
- Závěry Rady o uplatňování Listiny základních práv v roce 2015 (zejména část týkající se nediskriminace, nenávistných výroků, rasismu a xenofobie) (10005/16)
- Bratislavské prohlášení ze dne 16. září 2016
- Obnovená strategie vnitřní bezpečnosti Evropské unie a boj proti terorismu – prováděcí dokument: druhé pololetí roku 2016 (11001/1/16 REV 1)
- První zpráva o pokroku na cestě k účinné a skutečné bezpečnostní unii ze dne 12. října 2016 (COM(2016) 670 final)